

Zasady i korzyści rozwijania turystyki zrównoważonej

*Bernadetta Zawilińska
Uniwersytet Ekonomiczny
w Krakowie*

Turystyka i skutki jej rozwoju

„Turystyka jest jak ogień – możesz ugotować na nim zupę, ale może też spalić Twój dom”

- Turystyka - „panaceum” na problemy społeczno-gospodarcze czy zniszczenie walorów będących podstawą jej dalszego rozwoju?
- Turystyka a ochrona przyrody i tradycyjnych walorów kulturowych – konflikt, czy możliwość symbiozy?
- Turystyka a miejscowa społeczność – „panaceum” czy kłopoty?

Sprzeczność interesów

Krótką perspektywą

Szybki rozwój regionu

Jak najwyższe korzyści
ekonomiczne w jak najkrótszym
czasie

Degradacja walorów
przyrodniczych i kulturowych

Negatywne skutki ekonomiczne
i społeczne

Długą perspektywą

Trwały rozwój regionu, korzyści
teraz i w przyszłości

Jak najwyższe korzyści
ekonomiczne, społeczne i
przyrodnicze teraz i w przyszłości

Zachowanie walorów
przyrodniczych i kulturowych

Harmonijny rozwój

Zrównoważony rozwój turystyki

Oznacza gospodarowanie wszelkimi zasobami w taki sposób, aby:

zaspokajać potrzeby miejscowych społeczności, przyczyniając się do podniesienia ich poziomu i jakości życia teraz oraz w przyszłości,

spełniać oczekiwania rosnącej liczby turystów oraz dążyć do zapewnienia trwałości popytu turystycznego,

chronić środowisko przyrodnicze oraz kulturowe.

Problemy z wdrażaniem

Idea zrównoważenia jest holistyczną koncepcją, zawierającą odniesienie do rozwoju i funkcjonowania każdego typu obszaru recepcji turystycznej, w różnych skalach przestrzennych – zarówno wielofunkcyjnych ośrodków miejskich, wyspecjalizowanych ośrodków turystycznych, obszarów chronionych, jak i pojedynczych obiektów noclegowych

Mika M., 2014, *Założenia i determinanty podtrzymywalności lokalnego rozwoju turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków

Problemy z wdrażaniem

Nie ma jednej drogi do zrównoważonego rozwoju, lecz istnieją liczne ścieżki, uzależnione od lokalnych uwarunkowań.

Turystyka zrównoważona nie jest związana z konkretnymi formami.

Modele zrównoważonego rozwoju turystyki w obszarach chronionych

„Produktowy”

Zrównoważony rozwój w warunkach gospodarki zdominowanej przez turystykę, przy przewadze komercyjnych form turystyki masowej. Nadrzędnym celem jest utrzymanie trwałości (samopodtrzymywania) rozwoju funkcji turystycznej.

„Produktowo- przyrodniczy” w warunkach rozwiniętej funkcji turystycznej

Rozwój turystyki prowadzony w oparciu o wyspecjalizowane produkty turystyczne na terenach intensywnie użytkowanych turystycznie, a na pozostałych terenach podporządkowany ochronie walorów środowiska przyrodniczego.

„Produktowo- przyrodniczy” w warunkach słabo rozwiniętej funkcji turystycznej

Rozwój turystyki prowadzony na bazie istniejących zasobów w warunkach słabo rozwiniętej funkcji turystycznej i przewadze niemasywowych form turystyki.

„Przyrodniczy”

Rozwój turystyki podporządkowany względem środowiska przyrodniczego, przy przewadze indywidualnych form turystyki.

Planowy rozwój

- Zrównoważony rozwój nie przebiega samoistnie – wymaga dyskusji, konsensusu i planowego działania
- Zrównoważony rozwój jest formą **kompromisu pomiędzy interesami różnych grup**, ale także sposobem ograniczania negatywnego wpływu turystyki.
- **Zgoda społeczna** na wprowadzanie jakiegokolwiek modelu zrównoważonej turystyki wymaga czasu, otwartości, uświadomienia sobie wzajemnych zależności ale przede wszystkim **korzyści z niej płynących**.

Turystyka a inne funkcje gospodarcze

- Turystyka powinna rozwijać się w harmonii z tradycyjnymi funkcjami danego terenu.
- Utrzymanie tradycyjnych funkcji miejscowości jest ważne dla atrakcyjności regionu.
- Uzależnienie gospodarki tylko od turystyki jest ryzykowne.

Udział mieszkańców

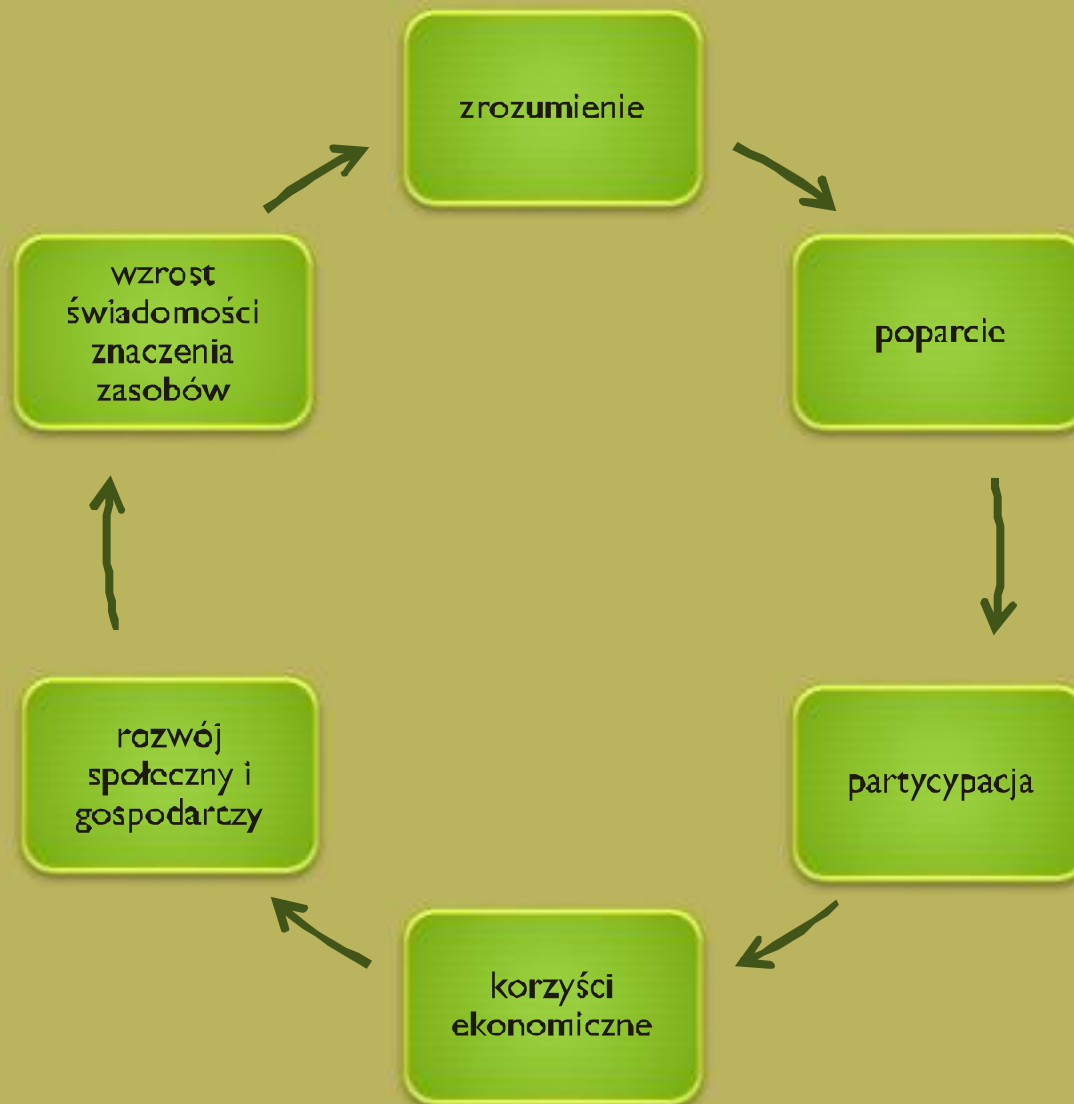
Mieszkańcy uczestniczący w planowaniu i rozwoju turystyki:

- lepiej akceptują zmiany, które wprowadza turystyka,
- dostrzegają płynące z niej korzyści,
- powiększają wiedzę na temat walorów przyrodniczych i kulturowych terenów,
- podnoszą kwalifikacje językowe,
- uatrakcyjniają turystom obcowanie z miejscową kulturą.

Udział lokalnych społeczności w podejmowanych działaniach

Oparcie oferty turystycznej na miejscowym potencjale

Miejscowy potencjał - to wszystkie zasoby charakterystyczne dla danego miejsca, z których może powstać oferta turystyczna.

Zasoby ludzkie

Zasoby
przyrodnicze

Zasoby materialne
(architektura, rzemiosło,
infrastruktura)

Zasoby niematerialne
(podania, tradycje,
zwyczaje)

Nasza oferta

NASZA OFERTA

Oferta

Wiosna

Lato

Atrakcje

Baza noclegowa

Zasady rezerwacji

Upusty, promocje

Informator praktyczny

Przewodnicy

Pisano o nas

Inne rzeki - polecamy

Powrót do głównego menu

■ Wyprawy łączone - dla klientów indywidualnych (nabór otwarty)

- Dla miłośników przyrody
- Dla rodzin z dziećmi
- Dla aktywnych
- Dla dzieci – kolonie letnie

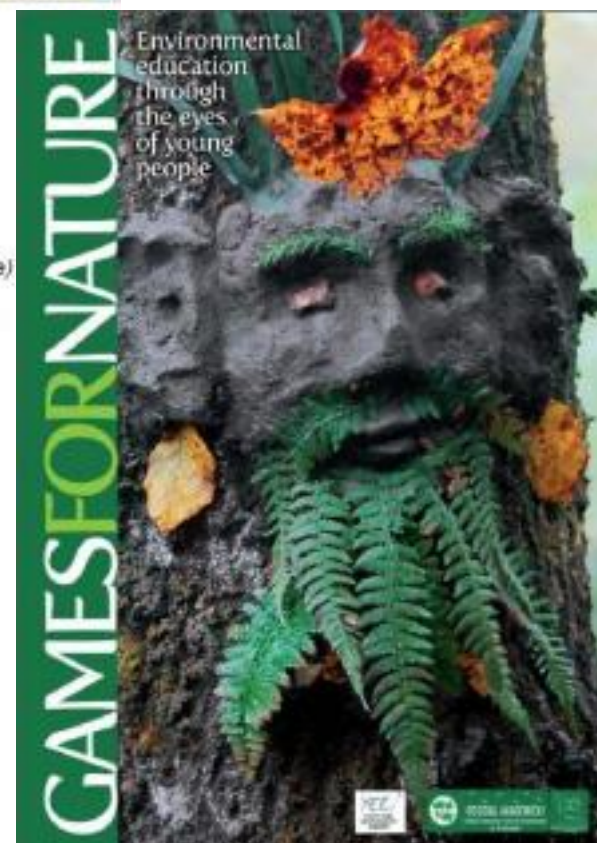
■ Wyprawy na wyłączność - dla osób indywidualnych i grup zorganizowanych (na zamówienie)

- Dla miłośników przyrody - wyprawy z przewodnikiem dla dorosłych (kilkugodzinne lub kilkudniowe)
- Dla rodzin z dziećmi - czyli coś ekstra dzieciom do wypraw z przewodnikiem
- Dla szkół - żywe lekcje przyrody
- Dla firm
- Dla aktywnych - kajakiem, tratwą, pycówką, balonem, rowerem, psim zaprzęgiem
- Wczasy agroturystyczne - w wiodących kwaterach biebrzańskich

■ Programy na życzenie - dla wybrednych

■ Doradztwo przyrodnicze - dla tych co chcą efektywnie spędzić czas bez przewodnika

Biebrza Eco-Travel

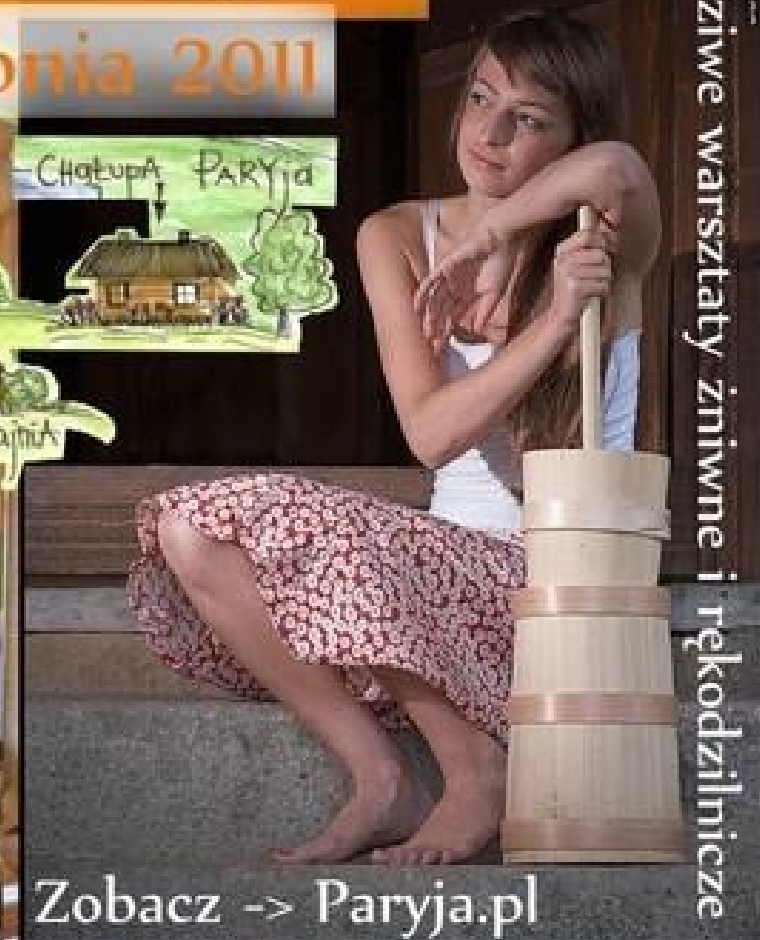
Paryja.Pogorza.pl

SzlakRzemiosla.pl

Cut.Travel.pl

Żniwa w Paryi

6 sierpnia 2011

Prawdziwe warsztaty żniwne i rękodzielnicze

Zobacz -> Paryja.pl

Na Szlaku Tradycyjnego Rzemiosła

„Wsi spokojna, wsi wesola”

Poznanie życia codziennego w dawnej wsi. Samowystarczalność rodziny wiejskiej. Odrębność kulturowa poszczególnych wsi i regionów. Gwara wiejska, obyczaje, strój ludowy, budownictwo. Zajęcia codzienne na wsiach. Poznanie narzędzi używanych do uprawy roli, wytwarzania żywności, odzieży, sprzętów domowych i zabudowań. Rola zwierząt w życiu wsi. Wpływ wsi na kształtowanie i utrzymanie wartości krajobrazowych kraju. Tradycje kulinarne wsi.

Czas trwania zajęć:

- Część opisowa - ok. 60 min.*
- Pokaz narzędzi pracy - ok. 30 min.*
- Pokaz strojów ludowych, ceramiki, zdobienia przedmiotów - ok. 30 min.*
- Degustacja kuchni dań ludowych,*
- Zajęcia rekreacyjne z końmi - ok. 90 min.*

Zajęcia uniwersalne, dla dzieci i młodzieży (nawet akademickiej) z różnym rozłożeniem akcentów.

„Dary pól, łąk i lasów na ludowym stole”

Poznanie dziko rosnących na łąkach, polach i w lasach roślin, które służyły ludziom za pokarm oraz w medycynie ludowej. Przypomnienie zapomnianych już smaków i aromatu ziół oraz owoców, które ofiarowała nam natura (akacja, bez czarny, brzoza, babka lancetowata, bluszczyk kurdybanek, borówka czarna, bylica pospolita, chrzan zwyczajny, czosnek dziki, dereń, glóg, jarzębina, jeżyna, jałowiec, krwawnik, kminek, macierzanka piaskowa, mięta, mniszek lekarski, pokrzywa zwyczajna, stokrotka pospolita, szczaw zwyczajny i wiele, wiele innych). Nauczmy się, jak sporządzać smaczne potrawy z tych roślin i ... skosztujemy !

Czas trwania zajęć:

- Część opisowa, historia - ok. 30 min.
- Rozpoznawanie roślin w terenie oraz ich eksponatów na Sali - ok. 45 min.
- Zasady sporządzania zielników - ok. 15 min.
- Przyrządzanie i degustacja potraw oraz krótki quiz - ok. 60 min.
- Zajęcia rekreacyjne z końmi - ok. 60 min.

Zajęcia przeznaczone dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla szkół podstawowych.

„Cuda – wianki...”

O pięknej sztuce suszenia kwiatów, barwienia, sporządzania z nich kompozycji, bukietów, wianków i palm wielkanocnych. Będzie to też opowieść o potrzebie piękna w życiu wiejskim, motywach roślinnych w zdobnictwie. Będzie też szerzej o zielarstwie w kuchni i medycynie ludowej. Nauczymy się sami sporządzać bukiety i stroiki z roślin. Nauczymy się wyszukiwać, zbierać i suszyć właściwe rośliny.

Czas trwania zajęć:

- Część opisowa - ok. 30 min.
- Pokaz wieńców, palm, stroików - ok. 15 min.
- Wykonywanie kompozycji kwiatowych - ok. 60 min.
- Degustacja potraw z udziałem ziół - ok. 30 min.
- Zajęcia rekreacyjne z końmi - ok. 60 min.

Zajęcia przeznaczone dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla szkół podstawowych.

Zajęcia edukacyjne w gospodarstwie

- **"Chleba naszego daj nam Panie..."** chleb w wyżywieniu, religii i obrzędach ludowych. Nauka pieczenia chleba, degustacja różnych gatunków chleba i placków. Rozpoznawanie roślin używanych do pieczenia chleba.
- **"Nie święci garnki lepią"** czyli o najstarszym ze znanych zawodów - garncarstwie. Zapoznanie się z kotłem garncarskim, sposobami przygotowania gliny, lepieniem figur. Pokaz kolekcji dawnej ceramiki ludowej z Polski i Huculszczyzny, wycieczka zaprzęgami konnymi do Załasu, dawnej wsi garncarzy podkrakowskich. W trakcie wycieczki ognisko z pieczeniem kiełbasek.
- **"Za rogatkami miast"** poznanie odrębności kulturowej wsi, jej gwary, wierzeń i obyczajów, budownictwa i zdobnictwa. Pokaz kolekcji dawnych narzędzi rolniczych oraz narzędzi rzemieślników wiejskich. Wycieczka zaprzęgami konnymi do Kleszczowa, zapoznanie się z pięknym, drewnianym budownictwem wiejskim. W przerwie wycieczki - ogniska z pieczeniem kiełbasek.
- **"Dla Hucula nie ma życia jak na poloninie..."** poznanie historii, kultury i obyczajów Huculów, karpackich górali. Zapoznanie się z koniem huculskim i jego walorami użytkowymi. Jazda wierzchem na koniach huculskich, jazda zaprzęgami konnymi. Degustacja ludowych potraw huculskich.
- **"Botaniczne rozmowy"** poznanie z bliska piękna świata roślin. Nauka rozpoznawania drzew i krzewów o każdej porze roku, rozpoznawanie roślin jadalnych, leczniczych i trujących oraz roślin chronionych w ich naturalnych siedliskach. Zasady sporządzania ziółników oraz suszenia ziół i kwiatów. Poczęstunek w plenerze, wycieczka zaprzęgami konnymi.
- **"Najbliższa cięła koszula"** czyli jak dawniej się odziewano oraz z czego odzież wytwarzano. Poznanie zwierząt i roślin, z których pozyskiwano włókna, poznanie warsztatu tkacza, jego narzędzi, rodzajów materiałów i tkanin. Wycieczka konna, poczęstunek.
- **"Nie od razu Kraków zbudowano"** poznanie dawnych technik i narzędzi związanych z budową domów. Zapoznanie się z materiałami, z których dawniej budowano domy, rodzajem zdobień. Próby posługiwania się piłą traczną, toporem ciesielskim, świdrem i cieślicą. Poczęstunek daniem z kociołka przy ognisku.
- **"Bądź kowalem swego losu"** poznanie jednego z najdawniejszych i najważniejszych dla życia wsi zawodów - kowala. Zwiedzanie starej kuźni, poznanie narzędzi i wyrobów kowalskich. Własne próby z miechem i kowadłem. Poczęstunek daniem z kociołka przy ognisku.

Gospodarstwo Agroturystyczne
"U FLIKA"

zaprasza na

FESTYN LUDOWY VIII ŚWIĘTO CHLEBA

od ziarenka do bochenka

Pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Podkarpackiego

10 sierpnia 2008 roku w Dźwiniaczu Dolnym

PROGRAM IMPREZY:

- 13:00 - Otwarcie Festynu i mieszanie ciasta
- 13:30 - Występ zespołu „Haczowianie” z Haczowa - Polska
- I wyjęcie chleba z pieca
- 14:30 - Występ zespołu młodzieżowego „Chameloscik” z Humennego - Słowacja
- II wyjęcie chleba z pieca
- 15:30 - Występ zespołu „Na Drabini” ze Strleek - Ukraina
- 16:15 - Występ zespołu młodzieżowego „Sirava” ze Sniny - Słowacja
- III wyjęcie chleba z pieca
- 17:15 - Występ zespołu Romów „Terne Clerchenia” z Krosna - Polska
- IV wyjęcie chleba z pieca i zakończenie loterii fantowej
- 18:00 - Występ zespołu „MAG” z Dźwiniacza Dolnego - Polska
- 19:00 - Występ zespołu „Młoda Herta” z Harty k/Dymowa - Polska
- 20:00 - Występ zespołu „Barnaba” z Olszanicy - Polska
- 21:00 - Koncert zespołu „Čaci Verba” z Lublina - Polska
- 22:15 - Pokaz tańca z ogniem Ewa Kwiatałowska - Polska

W trakcie imprezy loteria fantowa z każdym losem wygrującym, pokazy parafoliarne, sprzedaż wyrobów bieszczadzkich artystów oraz tradycyjny chłopski jadłospis: smaczki chleb z masłem, smalcem i rogółkami kwaszonymi.

ZAPRASZAMY

GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE
„U FLIKA”
zaprasza na

X Jubileuszowe Święto Chleba

Od ziarenka do bochenka

8 sierpień 2010 w Dźwiniaczu Dolnym

Rozpoczęcie godz. 13.00

W programie:

- „Sirava” Zespół Dniel i Tetia - Snina Słowacja
- „Sześć Złotych” Kapela Lomada - Lutowe Ukraina
- „Na Drabini” Kapela - Strij Słowacja Ukraina
- „Grupa Masters” Folki Tetia Tamarzyńska - Ukraina Krasna Polka
- „Toplan” Zespół Tamarzy - Gorkoma - Słowacja
- „Wilcze Echa” Zespół - Lutowe Polka
- „Kapela na Dobry Dzień” Ukraina Polka
- „Barnaba” Zespół - Ukraina Polka
- „Turkus” Grupa taneczna i opiew - Słowacja Polka

W trakcie imprezy pokazy parafoliarne, loteria nagrodowa, przedstawienie folkloru, sprzedaż wyrobów bieszczadzkich artystów.

Wypek chleba w specjalnym piecu chlebowym na wolnym powietrzu, w tradycyjny sposób, na łodyżkach i kapuści, którym połączymy podagę z masłem, smalcem i rogółkami.

Impreza przy patronacie p. Marszałka Województwa Podkarpackiego oraz Starosty Powiatowego w Dźwiniaczu Dolnym i Gminy Dźwiniacz.

Współorganizator:

Projekt: Wzrost... - www.agroturystyka.pl

Strona główna

Nasza oferta

Uzupełniające oferty

Galeria zdjęć

Dojazd i kontakt

Nasza oferta

Poświęcając chwilę mogą Państwo zapoznać się z naszą ofertą. Poniżej przedstawiamy jej poszczególne punkty.

Prezentacje:

- ◉ zapoznanie z podstawowymi zbożami i ich zastosowaniem
- ◉ oglądanie maszyn dawniej wykorzystywanych przy uprawie i obróbce ziarna (od ziarenka do bochenka)
- ◉ omawianie procesu powstawania masła i twarogu oraz sprzętów do tego wykorzystywanych
- ◉ omawianie pozyskiwania miodu, pokaz sprzętu pasiecznego i ciekawostki z życia pszczół
- ◉ próby młócenia cepami

Zapraszamy również do
Agroturystyki

4 zł/os. około 1 godz.

紅毛

MAŁOPOLSKIE przysmaki

Współpraca wielu podmiotów

Współpraca lokalnych władz, organizacji pozarządowych, przedstawicieli biznesu turystycznego oraz mieszkańców powinna być rozwijana w celu:

- dyskusji, wymiany opinii,
- zapobiegania konfliktom i łagodzenia istniejących problemów,
- stworzenia interesującej i bogatej oferty turystycznej oraz zintegrowanych produktów turystycznych.

Lubuski szlak
wina i miodu

Podlaski Szlak Bociami. Copyright © PTOP 2002.
wszystkie prawa zastrzeżone. niemożliwość powtórzenia.
ekoton@ekoton.com.pl

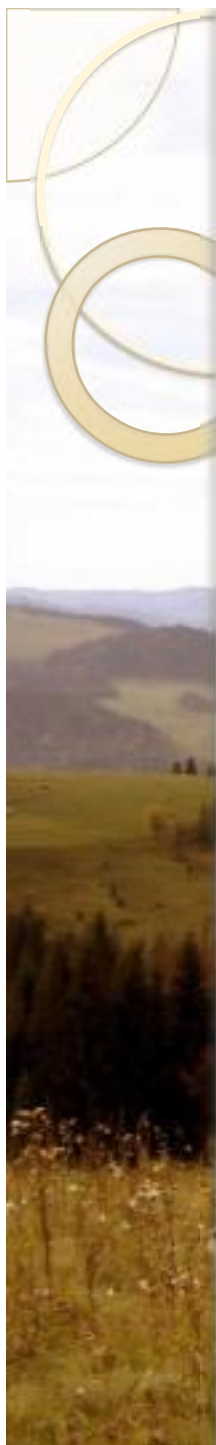

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze

Konkurencyjny obszar karpacki to ten o dobrej kondycji środowiska przyrodniczego.

Jak można zadbać o środowisko przyrodnicze?

- wyznaczając strefy i szlaki przeznaczone dla danych form turystyki,
- budując odpowiednią infrastrukturę, która będzie miała wpływ na natężenie ruchu turystycznego.
- rozbudowując sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków,
- ucząc ekologicznego zachowania turystów i mieszkańców,

Promowanie i ochrona walorów kulturowych

Specyfika i różnorodność kulturowa Karpat to kolejny czynnik konkurencyjności naszego regionu, który może przynieść korzyści finansowe.

Jakie atrakcje mogą czekać na turystów?

- zapoznanie się z kulturą materialną wsi
- nocowanie w starej chacie
- obserwowanie życia w gospodarstwie

Promowanie i ochrona walorów kulturowych

- udział w warsztatach rzemiosł dawnych
- zakup oryginalnych danemu miejscu pamiątek (jako wizytówki danego regionu)
- kuchnia regionalna czyli dania lub przekąski przyrządzone z miejscowych produktów
- uczestniczenie w części prac lub w tradycyjnych obrzędach

Satysfakcja dla turystów

Zadowolenie turystów sprzyja zapewnieniu trwałości popytu turystycznego, a więc trwałości rozwoju funkcji turystycznej.

Poziom satysfakcji turystów uzależniony jest nie tylko od zakresu oferowanych usług, standardu obiektu noclegowego, ale również od często **subiektywnych czynników**. Wśród nich bardzo istotne znaczenie odgrywa tradycyjna dla terenów karpackich **gościnność gospodarzy**.

Działalność edukacyjna

Edukacja może dotyczyć:

- zagadnień przyrodniczych,
- historii i kultury regionu,
- obsługi ruchu turystycznego,
- sposobów zwiększania zysków płynących z turystyki.

Monitoring

Badania dotyczące m.in.:

- wielkości i struktury ruchu turystycznego
- skutków rozwoju turystyki (przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych)

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ